

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA

Kodas 124361985, Vito Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius. Tel.(8-5) 2667025, Faks. (8-5) 2356044. El. paštas info@lsta.lt

Juridinių asmenų registras, VĮ „Registrų centras“ Vilniaus filialas

Interneto svetainė www.lsta.lt Atsiskaitomoji sąskaita LT27 7044 0600 0125 7217, AB SEB bankas

*Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos
pirmininkei p. Ingai Žilienei*

2018-06-19 Nr. 56
I Nr.

DĖL ATSAKYMŲ Į ŠILUMOS TIEKIMO ĮMONIŲ IŠKELTUS PROBLEMINIUS KLAUSIMUS, SUSIJUSIUS SU ŠILUMOS KAINODARA IR JOS POVEIKIU ĮMONIŲ EKONOMIKAI

Gerb. p. Inga Žiliene,

Dėkojame Kainų komisijos deleguotiems atstovams (Matui Taparauskui, Eglei Goculenko, Aivarui Ciesiūnui, Linai Bartkienei) už dalyvavimą š.m. birželio 7 d. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos organizuotame diskusijų seminare „Reguliuojamųjų šilumos tiekimo įmonių finansinės- ekonominės aktualijos“. Kadangi renginyje dalyvauti negalėjo Kainų komisijos nariai, šilumos tiekimo įmonės nesulaukė atsakymų į daugelį užduotų klausimų, į kuriuos pagal kompetenciją negalėjo atsakyti dalyvavę VKEKK darbuotojai.

Todėl siekiant konstruktyvaus bendradarbiavimo, prašome Komisijos atsakyti į žemiau iškeltus šilumos tiekimo įmonių klausimus:

1. Dėl nesavalaikio kainų perskaičiavimo įtakos šilumos tiekimo įmonių ekonomikai:

- Dėl UAB „Šakių šilumos tinklai“ finansinės situacijos, susidariusios dėl VKEKK pavėluotai nustatytų bazinės šilumos kainos dedamųjų (UAB „Šakių šilumos tinklai“ 2017-11-21 d. raštas Nr. R-347 (pridedamas))
- AB „Klaipėdos energija“ šilumos bazinė kaina turėjo būti nustatyta 2015 m. gruodžio mėn. Šilumos kaina per laikotarpį nuo 2016 iki 2018 metų nebuvo perskaičiuota dėl šilumos realizacijos kiekio sumažėjimo, dėl infliacijos įtakos, investicijų grąžos pokyčio. Šilumos realizacija bendrovėje per minėtą laikotarpį buvo ženkliai mažesnė nei nustatyta bazinės šilumos kainos dedamosiose ir dėl šios priežasties bendrovei nebuvo padengiamos visos bazinėje šilumos kainoje nustatytos pastoviosios sąnaudos. Kaip AB „Klaipėdos energija“, nustatant naują bazinę šilumos kainą, bus kompensuojamos negautos papildomos pajamos dėl aukščiau išvardintų priežasčių per minėtą laikotarpį nuo 2016 iki 2018 m.? Šilumos kainų nustatymo metodikoje tai neapibrėžta.

2. Neišvengiamos sąnaudos, kurios apmokamos reguliuojamo pelno sąskaita

Pavyzdžiui: apyvartinės lėšos, beviltiškos skolos, stabdomas kuro įsigijimas vasaros metu (kadangi įmonė ima kreditus pigesniai kurui įsigyti, o palūkanos už šiuos kreditus į reguliuojamas sąnaudas neįtraukiamos). Siūlome dalį šių išlaidų (objektyvių) įtraukti į reguliuojamas sąnaudas.

3. Dėl duomenų pateikimo per DSAIS problematika

Komisijos ataskaitos, kurias rinkos dalyviai turi užpildyti per DSAIS, pateikiamos su klaidomis (pvz.: kintamųjų sąnaudų, faktiškai priskirtų reguliuojamų kainų paslaugai (produktui), apimties suvestinė). Komisijai teikiama informacija kartojasi (pvz.: teikiama finansinė atskaitomybė pateikiant informaciją pdf formatu ir užpildant balanso ir pelno (nuostolio) lenteles bei teikiant tuos pačius duomenis infrastruktūrinės veiklos finansinės būklės rodiklių ataskaitoje). Teikiant šilumos kainos dedamųjų perskaičiavimą informacija

užpildoma DSAIS ir pateikiamas Komisijos rekomenduotinas skaičiavimo modelis, kadangi per DSAIS teikiama informacija nėra informatyvi (šiuo atveju rinkos dalyviai kelis kartus pildo tas pačias lenteles). Manome, kad Komisijai teikiamų ataskaitų formos turėtų būti peržiūrimos siekiant įvertinti jose prašomos informacijos reikalingumą.

4. Dėl būtinybės Kainų komisijai dažniau organizuoti mokymus įmonių specialistams

Komisija turėtų organizuoti praktinius mokymus/konsultacijas, kurių metu būtų konsultuojama šilumos bazinės kainos (perskaičiavimo), karšto vandens, palyginamųjų skaičiavimo ir kitais iškilusiais klausimais susijusiais su reguliuojama veikla. Šiuo metu susidaro situacija, kai daugumai rinkos dalyvių šilumos ir (ar) karšto vandens kainos yra nustatomos su pažeidimais, daromi palyginamųjų skaičiavimo patikrinimai, kurių metu rinkos dalyviams skiriamos baudos ir pan. Iš viso to matyti, kad rinkos dalyvių darbuotojams reikia mokymų, faktinių konsultacijų ir teisės aktų išaiškinimų.

Pavyzdžiui, X šilumos tiekėjo šilumos kainos perskaičiavimo projekto modeliavimas. Metodikos 19 ir 20 prieduose pateikiami galutiniai šilumos tiekėjo duomenys. Svarbu, kad būtų išaiškinta, kaip skaičiuojami tarpiniai duomenys, kaip praktiniuose skaičiavimuose realizuojamos atskiros metodikos nuostatos, sukuriant vienodas visiems šilumos tiekėjams skaičiavimo lenteles, kurios palengvintų ir Komisijos darbą, tikrinant šilumos tiekėjo skaičiavimus.

5. Komisija viešai skelbia Šilumos kainų skaičiuokles ir reikalauja šilumos tiekėjus bazinių šilumos kainų ir šilumos kainų perskaičiavimo projektus pateikti minėtose skaičiuoklėse. Skaičiuoklės periodiškai atnaujinamos, jose randama klaidingų formulių. Skaičiuoklės neišbaigtos, pvz. skaičiuojant šilumos kainoje įskaitytų ir faktinių sąnaudų kurui ir (ar) pirktai šilumai iš nepriklausomų šilumos gamintojų įsigyti dydžio neatitikimą, šilumos gamintojų sąnaudų dydis ribojamas lyginamosiomis kuro sąnaudomis, nuostolių apimtimi. Skaičiuoklėse tie ribojimai nenumatyti. Kaip juos atlikti, taip pat niekur nėra reglamentuota. Susidaro situacija, kad šalia skaičiuoklės šilumos tiekėjas turi atlikti papildomus savo skaičiavimus. Skaičiuoklės turėtų būti baigtinės – apimti visas metodikų nuostatas, būtinus tarpinius skaičiavimus ir Kainų komisijos tvirtinamos kartu su Šilumos kainų nustatymo metodikos pakeitimais, kad atlikdamas skaičiavimus šilumos tiekėjas būtų įsitikinęs, kad pateiktas skaičiuoklės projektas yra teisingas.

6. Dėl VKEKK nepakankamai konstruktyvaus bendravimo su rinkos dalyviais.

VKEKK teikia pastaboms Šilumos kainų nustatymo metodikos, Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos aprašo ir kitų teisės aktų pakeitimų projektus. Prieš teikiant pastabas, ypač jei teisės akto projektas didesnės apimties, tikslinga surengti pristatymą šilumos tiekėjams ir išdiskutuoti pakeitimus, pateikti iliustruojančius skaičiavimo pavyzdžius ir tik po to, išaiškinus pakeitimų esmę, kylančias grėsmes, šilumos tiekimo įmonės galėtų teikti pastabas.

Šiuo metu turime situaciją, kai šilumos tiekimo bendrovės pateikia kylančius klausimus, komentarus svarstomiems teisės aktų pakeitimams, tačiau Komisijos specialistai į juos tiesiog neatsižvelgia arba įvertina labai formaliai. Kartais atrodo, jog Komisija skuba priimti tam tikrus teisės aktus ir iki galo neišanalizuoja pakeitimų daromos įtakos. Pavyzdžiui:

- 2018-02-28 d. buvo priimtas Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašas. Rinkos dalyviams kyla klausimų susijusių su minėtu teisės aktu, tačiau kaip spręsti iškilusius klausimus Komisijos atstovai negali aiškiai nurodyti. 2018 m. kovo 22 d. AB „Vilniau šilumos tinklai“ raštu kreipėsi į Komisiją, tačiau atsakymo iki šiol negavo.
- dėl 2018-02-28 d. VKEKK nutarimo Nr. O3E-55 „Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos pakeitimo“: AB „Klaipėdos energija“ buvo pateikusi pastabą dėl investicijų grąžos neatitikties skaičiavimo išaiškinimo, įvertinus realizacijos pokytį, balansavimo pajamų įtaką. Komisija pastabose nurodė: „Atsižvelgiant į tai, kad šis pasiūlymas reikalauja papildomos analizės ir jam įvertinti reikia daugiau laiko, šį

AB „Klaipėdos energija“ siūlymą Komisija įvertins rengdama Metodikos pakeitimo projektą ateityje“. Kada bus svarstomas šis klausimas? Ar planuojama paruošti investicijų gražos neatitikties skaičiuoklę?

- Skirtingi reikalavimai teisės aktuose: 2018-02-28 d. patvirtintame Šilumos kainų nustatymo metodikos pakeitimo redakcijos 61.8 punkte nurodyta, jog šilumos tiekėjo poreikio piko pajėgumus užtikrinančiais šilumos gamybos įrenginiais gamintinas šilumos kiekis yra ne didesnis kaip 10 proc. į šilumos perdavimo tinklą patiekto šilumos kiekio. Tuo tarpu 2018-02-28 d. patvirtinto Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo sąvokų apibrėžime nurodyta, kad šilumos poreikio piko pajėgumais gamintinas šilumos kiekis sudaro 30 proc. maksimalaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos poreikio. Kyla klausimas: kuriame iš teisės aktų yra klaida? Kada VKEKK planuoja pataisymus?

7 Dėl Palyginamųjų šilumos gamybos sąnaudų skaičiavimo:

- Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo 3 punkte numatyta: „Palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos - atitinkamo mėnesio sąnaudos, apskaičiuojamos, vadovaujantis Komisijos patvirtinta Šilumos kainų nustatymo metodika ir Supirkimo tvarkoje reglamentuota tvarka, ir taikomos nustatyti iš nepriklausomų šilumos gamintojų superkamos šilumos kainos viršutinę ribą atitinkamoje sistemoje“. Pagal Aprašo 10.1 punktą: „jei šilumos tiekėjas valdo šilumos gamybos įrenginius, kurių galios pakanka visam vartotojų šilumos poreikiui patenkinti, šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos kaip atitinkamo mėnesio šilumos gamybos kainos kintamoji dedamoji konkrečioje sistemoje“. Šilumos kainų nustatymo metodikos 58.4.5.1 punktas teigia: „Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kaina apskaičiuojama pagal galiojančias dujų perdavimo sistemos sutartis“. Klausimas: kaip apskaičiuoti gamtinių dujų vartojimo ir užsakomuosius pajėgumus atskirai šilumos tiekimo sistemai, kai naudojamos kelios kuro rūšys (medienos kilmės biokuras ir gamtinės dujos) arba sutartyse numatyti pajėgumai mažesni, nes įvertintas NŠG gamintinas šilumos kiekis?
- AB „Klaipėdos energija“ 2018-02-20 d. raštu Nr. R-02-323 prašė Komisijos skaičiavimuose nurodyti prielaidas, kuriomis remiantis Komisija atliko bendrovės palyginamųjų šilumos gamybos sąnaudų skaičiavimus? Kokie skaičiavimuose buvo taikomi išeities duomenys? Taip pat buvo prašoma paaiškinti, koku būdu paskaičiuotas šilumos vartotojų dengiamų sąnaudų didėjimas dėl keičiamo rezervinės galios užtikrinimo paslaugos reglamentavimo ir papildomos šilumos poreikio piko pajėgumų užtikrinimo paslaugos? Atsakymas iki šiol nebuvo gautas.
- Šilumos tiekėjams reikalingi Komisijos mokymai dėl palyginamųjų šilumos gamybos sąnaudų skaičiavimų, taikant naują 2018-02-28 d. priimtą Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašą.

- 8 Rengiant projektus teisės aktai nurodo naudotis lyginamaisiais rodikliais. Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu (t. y. 2018 m.) atliekamuose skaičiavimuose taikomi 2014 m. lyginamosios analizės rodikliai, kurie nustatyti 2016 m. vasario 11 d. Komisijos nutarimu Nr. O3-41 „Dėl 2014 m. šilumos tiekėjų šilumos gamybos, perdavimo, pardavimo, karšto vandens tiekimo veiklos technologinių ir darbo našumo paskelbimo“. Manome, kad Komisija turi siekti sudaryti prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 1 str. 2 d. nurodytus tikslus: didinti šilumos gamybos ir perdavimo efektyvumą, skatinti karšto vandens ruošimo ir tiekimo konkurenciją bei mažiausiomis sąnaudomis užtikrinti patikimą ir kokybišką šilumos ir karšto vandens tiekimą vartotojams. Atkreiptinas dėmesys, kad kainos turi skatinti šilumos tiekimo bendroves teikti paslaugas vartotojams įmanomai mažiausiomis sąnaudomis, tačiau įmanomai mažiausios sąnaudos taip pat turi būti ekonomiškai pagrįstos. Šiuo atveju šilumos tiekimo bendrovių faktinių veiklos rodiklių nuvertinimas ir neįvertinimas, neatsižvelgiant į praėjusio

laikotarpio ataskaitinio laikotarpio (praėjusių metų) rodiklius yra nepagrįstas. Klausimas: kada bus išleisti nauji lyginamieji rodikliai ?

9 Klausimai dėl 2018 m. spalio 1 d. įsigaliosiančio LR šilumos ūkio įstatymo 32 str. 1 dalies nuostatų pakeitimo (papildymo) ir dvinarės šilumos kainos taikymo (skaičiavimo)

- Ar dvinarė šilumos kaina turės būti taikoma tik naujiems vartotojams, naudojantiems ir centralizuotą šilumos tiekimą ir alternatyvų šilumos šaltinį ar kuro rūšį, ar dvinarė šilumos kaina bus privalomai taikoma visiems centralizuoto šilumos tiekimo sistemos vartotojams, turintiems galimybę naudoti centralizuotai tiekiamą šilumą, bet naudojantiems alternatyvų šilumos šaltinį ar alternatyvią kuro rūšį. Pavyzdys, Šilumos tiekėjas pastatė į vartotojo pastatą šilumos tinklus, sudarė šilumos pirkimo – pardavimo sutartį, tačiau vartotojas niekada centralizuotai tiekiamos šilumos nenaudojo, o naudoja nuosavą šilumos šaltinį, naudojantį gamtines dujas.
- Kaip paskaičiuoti vidutinę šilumos galią naujam vartotojui, jei nėra faktinių duomenų 12 ar daugiau mėnesių apie vartotojo šilumos sunaudojimą?
- Dabartiniai teisės aktai nenumato kompensacijų už patalpų šildymą daugiabučiuose namuose skaičiavimo, kai taikoma dvinarė šilumos kaina. Ar bus teisės aktų pakeitimų ar papildymų taikant kompensacijas už patalpų šildymui sunaudotą šilumą, jei daugiabučiame name bus taikoma dvinarė šilumos kaina?
- Kaip paskaičiuoti vidutinę šilumos galią vartotojui (pastatų kompleksas), kurio dalis pastatų centralizuoto šilumos tiekimo nenaudoja 10 metų, dalis 2 metus, o kita dalis centralizuotą šilumos tiekimą naudoja pastoviai?
- Daugiabučiame name įrengti saulės kolektoriai, skirti tik karšto vandens gamybai, o patalpų šildymui naudojama tik centralizuotai tiekiamą šilumą. Name yra įrengtas įvadinis šilumos skaitiklis ir atskiras šilumos skaitiklis patalpų šildymui sunaudotai šilumai apskaičiuoti. Kam tokiu atveju bus taikoma dvinarė šilumos kaina? Ar visai name sunaudotai šilumai, ar tik karšto vandens ruošimui sunaudotai šilumai (aišku, centralizuotai tiekiamai)?

10 Klausimas apie vartotojų skatinimą sąskaitas už šilumą gauti elektroniniu būdu.

Šilumos ūkio įstatymas numato:

„12 str. Atsiskaitymas su šilumos tiekėju.

4. Šilumos vartotojams pateikiamos popierinės sąskaitos (mokėjimo pranešimai), išskyrus atvejus, kai vartotojas pageidauja gauti sąskaitas (mokėjimo pranešimus) elektroniniu būdu.

Šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjai teikia vartotojams sąskaitas (mokėjimo pranešimus) netaikydami papildomų mokesčių.“

Sąskaitų ruošimo sąnaudas sumažintų ir atsisakyti popierinių sąskaitų siuntimo būdo vartotojus paskatintų popierinių sąskaitų apmokestinimas, kaip buvo (yra?) už ryšių paslaugas, kaip gali „sau leisti“ komunalinių paslaugų tiekėjai („butų ūkiai“).

Siūlome Šilumos kainų skaičiavimo metodikoje numatyti pardavimo kainos skaičiavime nuolaidą tiems vartotojams, kurie gauna sąskaitas (mokėjimo pranešimus) elektroniniu būdu

- 11** 2018-05-11 d. AB „Klaipėdos energija“ išsiuntė Komisijai raštą Nr. R-02-967 (raštas pridedamas) dėl palūkanų šilumos pirkėjams ir vartotojų delspinigių priskyrimo verslo vienetui ir paslaugai bei dėl Šilumos kainų nustatymo metodikos 74.9 ir 74.10 punktų išaiškinimo. Bendrovė atsakymo iki šiol negavo.

12 Dėl sąnaudų kogeneracinėje jėgainėje paskirstymo

AB „Panevėžio energija“ 2018-04-05 d. išsiųstas raštas Nr. 101-489 (pridedamas), į kurį bendrovė atsakymo iki šiol negavo.

Siūlome peržiūrėti Kogeneracinių jėgainių šilumos ir elektros energijos sąnaudų atskyrimo metodiką dėl išvestinių santykinų sąnaudų dydžių, nustatytų pagamintam šilumos kiekiui, pakeitimo į dydžius, nustatytus šilumos galiai.

13 Prekyba apyvartiniais taršos leidimais

- AB „Panevėžio energija“ per 2018 m. I ketv. pardavė ATL. Šilumos kainų nustatymo metodikos 13.6 punkte skiriamas atskiras verslo vienetas: Europos Sąjungos teisės aktais nustatytų papildomų reikalavimų, susijusių su aplinkosauga, įgyvendinimo verslo vienetas (prekyba apyvartiniais taršos leidimais ir su ja susijusi veikla)“. Prašome paaiškinti Metodikos 40, 41, ir 74.10 punktų nuostatų taikymą dėl ATL prekybos teigiamo rezultato apskaitos ir įtakos šilumos kainai?
- Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, AB „Vilniaus šilumos tinklai“ kasmet privalo deklaruoti jai priklausančių stacionarių įrenginių (TE-2, RK-2, RK-7 ir RK-8) praėjusių metų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio duomenis ir iki balandžio 30 d. atsisakyti tokio kiekio apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL), kuris atitiktų per praėjusius kalendorinius metus faktiškai į atmosferą išmestą ir nepriklausomo vertintojo patikrintą ir patvirtintą anglies dioksido ekvivalento kiekį. Tam, kad būtų galima tinkamai įgyvendinti šią prievolę, pagal susitarimą su UAB „Vilniaus energija“ ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondu (toliau – LAAIF), Bendrovei iki nurodytos datos buvo pervesti nemokami ATL už 2017 m. ir 2018 m. Planuojamai 2018 m. faktinei emisijai anglies dioksido ekvivalento padengti Bendrovė galės panaudoti šiuo metu turimą ATL likutį, elektros energijos gamybos įrenginiams pagal Direktyvos 2003/87/EB 10c straipsnį 2017 metams skirtus ATL bei pagal Nacionalinį paskirstymo planą skiriamus nemokamus ATL už 2019 m. Tačiau atsiskaitymo už 2018 m. taršą metu Bendrovė vis tiek turės reikšmingą ATL trūkumą, kuris turėtų būti padengtas išsigyjant mokamus ATL rinkoje. Pagal galiojančios šilumos kainų nustatymo metodikos nuostatas, nėra aišku, kaip ir kada turi būti įvertinamos su ATL susijusios sąnaudos?

14 Dėl 2018-02-28 d. VKEKK nutarimu Nr. O3E-54 patvirtinto Šilumos supirkimo iš Nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos aprašo nuostatų praktinio taikymo

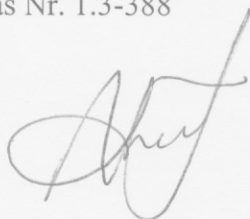
Siekiant, kad iki teisės akto įsigaliojimo pradžios visi rinkos dalyviai vienodai suprastų Aprašo nuostatas, UAB „Litesko 2018-04-05 d. kreipėsi į Kainų Komisiją (rašto Nr. 1.3-388 kopija pridedama) su prašymu pateikti atsakymus į iškilusius klausimus. Bendrovė atsakymo iki šiol negavo.

Apibendrinant 2018 m. birželio 7 dienos pasitarimo rezultatus galima daryti išvadą, kad VKEKK per mažai skiria dėmesio į tai, kokias pasekmes reguliuojamų įmonių ekonomikai ir finansiniams rodikliams turi kainodaros teisės aktai, kokia jų taikymo praktika, kokią sprendimų motyvaciją tai sukuria reguliuojamose įmonėse ir t.t. Įvertinant tai, kad Lietuvoje nėra ruošiami natūralių monopolijų reguliavimo specialistai, neatliekami moksliniai tyrimai, o priimami sprendimai lemia daugumos Lietuvos piliečių gerovę ir ūkio subjektų tvarumą, kviečiame VKEKK atviriau ir dažniau bendrauti su reguliuojamos rinkos dalyviais, kad geriau suvokti praktines reguliavimo pasekmes ir toliau gerinti reguliavimo kokybę.

PRIDEDAMA:

1. UAB „Šakių šilumos tinklai“ 2017-11-21 d. raštas Nr. R-347
2. AB „Panevėžio energija“ 2018-04-15 d. raštas Nr. 101-489
3. AB „Klaipėdos energija“ 2018-05-11 d. Raštas Nr. R-02-967
4. UAB „Litesko“ 2018-04-05 d. raštas Nr. 1.3-388

Prezidentas

Valdas Lukoševičius